

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA
OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

Informator
o egzaminie eksternistycznym
przeprowadzanym od sesji jesiennej 2016
z zakresu liceum ogólnokształcącego

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Informator o egzaminie eksternistycznym przeprowadzanym od sesji jesiennej 2016 z zakresu liceum ogólnokształcącego

opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu.

Warszawa 2015

Centralna Komisja Egzaminacyjna

ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
ckesekr@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl
www.oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie

ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
sekretariat@oke.jaworzno.pl
www.oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl
www.oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

al. Legionów 9, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl
www.oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi

ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
komisja@komisja.pl
www.komisja.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu

ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl
www.oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

pl. Europejski 3, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl
www.oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu

ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 52
sekretariat@oke.wroc.pl
www.oke.wroc.pl

SPIS TREŚCI

I	Informacje ogólne	7
II	Wymagania egzaminacyjne	11
III	Opis egzaminu	16
IV	Przykładowy arkusz egzaminacyjny	18
V	Przykładowe rozwiązania zadań zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym i ich ocena	32

I INFORMACJE OGÓLNE

I.1. Podstawy prawne

Zgodnie z ustawą z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (z późn. zm.) egzaminy eksternistyczne są integralną częścią zewnętrznego systemu egzaminowania. Za przygotowanie i przeprowadzanie tych egzaminów odpowiadają Centralna Komisja Egzaminacyjna i okręgowe komisje egzaminacyjne.

Sposób przygotowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 11 stycznia 2012 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych (Dz.U. z 17 lutego 2012 r., poz. 188). Na podstawie wspomnianego aktu prawnego CKE i OKE opracowały *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu szkoły podstawowej dla dorosłych, gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych oraz zasadniczej szkoły zawodowej*.

Egzaminy eksternistyczne z zakresu liceum ogólnokształcącego są przeprowadzane z przedmiotów, którymi są: język polski, język obcy nowożytny, historia, wiedza o społeczeństwie, podstawy przedsiębiorczości, geografia, biologia, chemia, fizyka, matematyka, informatyka – zgodnie z wymaganiami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977).

I.2. Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych z zakresu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego może przystąpić osoba, która ukończyła gimnazjum albo ośmioletnią szkołę podstawową.

Osoba, która chce zdawać wyżej wymienione egzaminy eksternistyczne i spełnia formalne warunki, powinna nie później niż na 2 miesiące przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej złożyć do jednej z ośmiu okręgowych komisji egzaminacyjnych wniosek o dopuszczenie do egzaminów zawierający:

- 1) imię (imiona) i nazwisko,
- 2) datę i miejsce urodzenia,

3) numer PESEL, a w przypadku braku numeru PESEL – serię i numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,

4) adres,

5) wskazanie, jako typu szkoły, liceum ogólnokształcącego.

Do wniosku należy dołączyć także świadectwo ukończenia gimnazjum albo świadectwo ukończenia ośmioletniej szkoły podstawowej. Wniosek ten znajduje się na stronach internetowych OKE w formie załącznika do *Procedur organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych*.

W terminie 14 dni od dnia otrzymania przez OKE wniosku zainteresowana osoba zostaje pisemnie poinformowana o wynikach postępowania kwalifikacyjnego. Od rozstrzygnięcia komisji okręgowej służy odwołanie do dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w terminie 7 dni od dnia doręczenia tego pisma. Rozstrzygnięcie dyrektora CKE jest ostateczne. W przypadku zakwalifikowania osoby do zdawania egzaminów eksternistycznych dyrektor OKE informuje ją o konieczności złożenia deklaracji oraz dowodu wniesienia opłaty za zadeklarowane egzaminy lub wniosku o zwolnienie z opłaty.

Informację o miejscach przeprowadzania egzaminów dyrektor OKE podaje do publicznej wiadomości na stronie internetowej okręgowej komisji egzaminacyjnej nie później niż na 15 dni przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych zdaje egzaminy w okresie nie dłuższym niż 3 lata. W uzasadnionych wypadkach, na wniosek zdającego, dyrektor komisji okręgowej może przedłużyć okres zdawania egzaminów eksternistycznych o dwie sesje egzaminacyjne. Dyrektor komisji okręgowej na wniosek osoby, która w okresie nie dłuższym niż 3 lata od upływu okresu zdawania ponownie ubiega się o przystąpienie do egzaminów eksternistycznych, zalicza tej osobie egzaminy eksternistyczne zdane w wyżej wymienionym okresie.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych, nie później niż na 30 dni przed terminem rozpoczęcia sesji egzaminacyjnej, składa dyrektorowi komisji okręgowej:

1) pisemną informację wskazującą przedmioty, z zakresu których zamierza zdawać egzaminy eksternistyczne w danej sesji egzaminacyjnej,

2) dowód wniesienia opłaty za egzaminy eksternistyczne z zakresu zajęć edukacyjnych albo wniosek o zwolnienie z opłaty.

Zdający może, w terminie 2 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu eksternistycznego z danych zajęć edukacyjnych, zgłosić zastrzeżenia do dyrektora komisji okręgowej, jeżeli uzna, że w trakcie egzaminu zostały naruszone przepisy dotyczące jego przeprowadzania. Dyrektor komisji okręgowej rozpatruje zastrzeżenia w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. Rozstrzygnięcie dyrektora komisji okręgowej jest ostateczne.

W przypadku naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu eksternistycznego, jeżeli naruszenie to mogło mieć wpływ na wynik egzaminu, dyrektor komisji okręgowej, w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, ma prawo unieważnić egzamin eksternistyczny z danych zajęć edukacyjnych i zarządzić jego ponowne przeprowadzenie w następnej sesji egzaminacyjnej. Unieważnienie egzaminu może dotyczyć poszczególnych lub wszystkich zdających.

Na wniosek zdającego sprawdzony i oceniony arkusz egzaminacyjny oraz karta punktowania są udostępniane zdającemu do wglądu w miejscu i czasie określonych przez dyrektora komisji okręgowej.

I.3. Zasady dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu dla zdających z dysfunkcjami

Osoby niewidome, słabowidzące, niesłyszące, słabosłyszące, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim lub z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, przystępują do egzaminów eksternistycznych w warunkach i formie dostosowanych do rodzaju ich niepełnosprawności. Osoby te zobowiązane są przedstawić zaświadczenie wydane przez lekarza i potwierdzające występowanie danej dysfunkcji.

Dyrektor Centralnej Komisji Egzaminacyjnej opracowuje szczegółową informację o sposobach dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminów eksternistycznych do potrzeb i możliwości wyżej wymienionych osób i podaje ją do publicznej wiadomości na stronie internetowej CKE, nie później niż do dnia 1 września roku poprzedzającego rok, w którym są przeprowadzane egzaminy eksternistyczne.

Na podstawie wydanego przez lekarza zaświadczenia potwierdzającego występowanie danej dysfunkcji oraz zgodnie ze szczegółową informacją, o której mowa powyżej, dyrektor komisji okręgowej (lub upoważniona przez niego osoba) wskazuje sposób lub sposoby dostosowania

warunków i formy przeprowadzania egzaminu eksternistycznego do potrzeb i możliwości osoby z dysfunkcją/dysfunkcjami przystępującej do egzaminu eksternistycznego. Wyżej wymienione zaświadczenie przedkłada się dyrektorowi komisji okręgowej wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminów.

Zdający, który jest chory, może w czasie trwania egzaminu eksternistycznego korzystać ze sprzętu medycznego i leków koniecznych do stosowania w danej chorobie.

II WYMAGANIA EGZAMINACYJNE

II.1. Wiadomości wstępne

Zakres wiadomości i umiejętności sprawdzanych na egzaminie eksternistycznym wyznaczają wymagania ogólne i szczegółowe z zakresu podstawowego dla IV etapu edukacyjnego, określone w podstawie programowej kształcenia ogólnego, wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz.U. z 30 sierpnia 2012 r., poz. 977). Zgodnie z zapisami w podstawie programowej, podczas kształcenia w liceum ogólnokształcącym wymaga się wiadomości i umiejętności nabytych nie tylko na IV etapie kształcenia, lecz także na wcześniejszych etapach edukacyjnych (zob. np. zadania nr 1 i 2 zamieszczone w przykładowym arkuszu egzaminacyjnym – rozdz. IV informatora).

II.2. Wymagania

Wiadomości i umiejętności przewidziane dla uczących się w liceum ogólnokształcącym opisano w podstawie programowej – zgodnie z ideą europejskich ram kwalifikacji – w języku efektów kształcenia¹. Cele kształcenia sformułowano w języku wymagań ogólnych, a treści nauczania oraz oczekiwane umiejętności uczących się wyrażono w języku wymagań szczegółowych.

II.2.1. Cele kształcenia – wymagania ogólne z przedmiotu *wiedza o społeczeństwie* w liceum ogólnokształcącym

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.

Zdający znajduje i wykorzystuje informacje na temat sposobu, w jaki prawo reguluje życie obywateli; wyraża własne zdanie w wybranych sprawach na różnych forach publicznych i uzasadnia je; jest otwarty na odmienne poglądy; gromadzi i wykorzystuje informacje potrzebne do zaplanowania dalszej nauki i kariery zawodowej.

---

¹ Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady Europy z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (2008/C111/01).

II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.

Zdający rozpoznaje prawne aspekty codziennych problemów życiowych i szuka ich rozwiązania.

III. Współdziałanie w sprawach publicznych.

Zdający współpracuje z innymi – planuje, dzieli się zadaniami i wywiązuje się z nich; sprawnie korzysta z procedur i możliwości, jakie stwarzają obywatelom instytucje życia publicznego; zna i stosuje zasady samoorganizacji i samopomocy.

IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.

Zdający wyjaśnia znaczenie prawa dla funkcjonowania demokratycznego państwa i rozpoznaje przypadki jego łamania.

V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.

Zdający opisuje sposób i zakres działania organów władzy sądowniczej oraz organów ścigania w Rzeczypospolitej Polskiej.

VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.

Zdający wyjaśnia podstawowe prawa człowieka, rozpoznaje przypadki ich naruszania i wie, jak można je chronić.

II.2.2. Treści nauczania – wymagania szczegółowe z przedmiotu *wiedza o społeczeństwie* w liceum ogólnokształcącym

1. Obywatel w urzędzie. Zdający:

- 1) wyjaśnia, jak nabywa się obywatelstwo polskie i unijne;
- 2) ustala, w jakim urzędzie i w jaki sposób uzyskuje się dowód osobisty, paszport, prawo jazdy, jak rejestruje się motocykl i samochód;
- 3) podaje formalne warunki, jakie spełnić musi obywatel, by wziąć udział w wyborach;
- 4) uzyskuje informację publiczną na zadany temat w odpowiednim urzędzie;
- 5) wyjaśnia, co może zrobić obywatel, gdy nie zgadza się z decyzją urzędu;
- 6) sporządza urzędowy wniosek, skargę i odwołanie.

2. Prawo i sądy. Zdający:

- 1) wyjaśnia, co to jest prawo i czym różnią się normy prawne od norm religijnych, moralnych i obyczajowych;
- 2) wymienia podstawowe zasady prawa (prawo nie działa wstecz, domniemanie niewinności, nie ma winy bez prawa, niezajomość prawa szkodzi) i wyjaśnia konsekwencje ich łamania;
- 3) wymienia źródła prawa; znajduje wskazany akt prawny i interpretuje proste przepisy prawne;
- 4) wyjaśnia różnice między prawem cywilnym, karnym i administracyjnym; wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy;
- 5) uzasadnia potrzebę niezależności i niezawisłości sędziów;
- 6) przedstawia uczestników i przebieg procesu sądowego: cywilnego i karnego; uzasadnia znaczenie mediacji;
- 7) wymienia główne prawa, jakie przysługują ofierze, sprawcy i świadkowi przestępstwa;
- 8) pisze pozew w wybranej sprawie cywilnej i zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa (według wzoru).

3. Bezpieczeństwo. Zdający:

- 1) charakteryzuje najważniejsze zadania prokuratury i policji;
- 2) przedstawia uprawnienia policjantów i innych służb porządkowych; rozpoznaje przejawy ich naruszania;
- 3) nawiązuje kontakt (osobisty, telefoniczny lub mailowy) z funkcjonariuszem policji (np. dzielnicowym) i na podstawie uzyskanych informacji sporządza notatkę lub wykres dotyczący przestępczości w swojej okolicy;
- 4) wymienia przestępstwa, których ofiarą najczęściej padają młodzi ludzie; wie, jak można próbować ich uniknąć i przestrzega zasad bezpiecznego zachowania się w sytuacji zagrożenia;
- 5) przedstawia przepisy prawne dotyczące sprzedaży i konsumpcji alkoholu, papierosów i narkotyków i wskazuje na konsekwencje ich łamania.

4. Edukacja i praca w Polsce i Unii Europejskiej. Zdający:

- 1) wymienia prawa i obowiązki ucznia; wyszukuje gwarantujące je przepisy prawa oświatowego (np. w ustawie, statucie szkoły) oraz przepisy zawarte w innych aktach prawnych (np. w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej);

- 2) rozpoznaje przypadki naruszania praw ucznia;
- 3) omawia na wybranych przykładach zasady przyjmowania do szkół wyższych;
- 4) przedstawia warunki podejmowania przez Polaków nauki w Unii Europejskiej oraz wyszukuje informacje na ten temat odnoszące się do wybranego państwa;
- 5) wyjaśnia, co wynika z wejścia Polski do strefy Schengen; zna zasady bezpiecznego podróżowania po Europie i świecie (unikanie ryzyka, postępowanie w razie kradzieży lub wypadku, możliwości uzyskania pomocy, w tym opieki zdrowotnej);
- 6) omawia ogólne zasady podejmowania pracy i zakładania własnych przedsiębiorstw w Unii Europejskiej (na podstawie informacji z Internetu); sporządza Europass-CV.

5. Prawa człowieka. Zdający:

- 1) przedstawia krótko historię praw człowieka i ich generacje; wymienia najważniejsze dokumenty z tym związane;
- 2) wymienia podstawowe prawa i wolności człowieka; wyjaśnia, co oznacza, że są one powszechne, przyrodzone i niezbywalne;
- 3) podaje najważniejsze postanowienia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Konwencji o Prawach Dziecka;
- 4) znajduje w środkach masowego przekazu (w tym w Internecie) informacje o przypadkach łamania praw człowieka na świecie;
- 5) bierze udział w debacie (np. internetowej) na temat wolności słowa lub innych praw i wolności;
- 6) wyjaśnia, na czym polegają: prawo do prywatności, w tym do ochrony danych osobowych i prawa obywatela w kontaktach z mediami.

6. Ochrona praw i wolności. Zdający:

- 1) przedstawia główne środki ochrony praw i wolności w Polsce;
- 2) opisuje sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka; pisze prostą skargę do jednego z nich (według wzoru);
- 3) uzasadnia znaczenie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu;
- 4) przedstawia na przykładach działania podejmowane przez ludzi i organizacje pozarządowe broniące praw człowieka; w miarę swoich możliwości włącza się w wybrane działania (np. podpisuje apel, prowadzi zbiórkę darów);

- 5) rozpoznaje przejawy rasizmu, szowinizmu, antysemityzmu i ksenofobii; uzasadnia potrzebę przeciwstawiania się im oraz przedstawia możliwości zaangażowania się w wybrane działania na rzecz równości i tolerancji;
- 6) znajduje informacje o naruszaniu praw człowieka w wybranej dziedzinie (np. prawa kobiet, prawa dziecka, wolność wyznania, prawo do edukacji, prawa humanitarne) i projektuje działania, które mogą temu zaradzić.

III OPIS EGZAMINU

III.1. Forma i zakres egzaminu

Egzamin eksternistyczny z zakresu liceum ogólnokształcącego z przedmiotu *wiedza o społeczeństwie* jest egzaminem pisemnym, sprawdzającym wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej, przytoczone w rozdziale II *Wymagania egzaminacyjne* niniejszego informatora. Osoba przystępująca do egzaminu rozwiązuje zadania zawarte w jednym arkuszu egzaminacyjnym.

III.2. Czas trwania egzaminu

Egzamin trwa **120** minut.

III.3. Arkusz egzaminacyjny

Arkusz egzaminacyjny z wiedzy o społeczeństwie składa się z zadań z zakresu wykorzystania i tworzenia informacji, rozpoznawania i rozwiązywania problemów, współdziałania w sprawach publicznych, znajomości zasad i procedur demokracji, podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej oraz znajomości praw człowieka i sposobów ich ochrony.

Podstawą konstrukcji zadań sprawdzających umiejętność wykorzystania i tworzenia informacji są akty prawne, fragmenty tekstów publicystycznych, popularnonaukowych, wykresy, tabele, ilustracje itp.

Zadania z zakresu tworzenia informacji mogą polegać na napisaniu np. urzędowego wniosku, skargi, odwołania, pozwu w wybranej sprawie cywilnej, zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa, CV, Europassu, prostej skargi do Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka oraz notatki bądź wystąpienia publicznego dotyczącego wskazanego problemu.

Arkusz egzaminacyjny z wiedzy o społeczeństwie składa się z różnego rodzaju zadań zamkniętych i otwartych.

Wśród zadań zamkniętych mogą wystąpić:

- zadania wyboru wielokrotnego – zdający wybiera poprawną odpowiedź spośród kilku podanych propozycji;
- zadania typu „prawda/fałsz” – zdający stwierdza prawdziwość lub fałsz informacji, danych, sformułowań itp. zawartych w zadaniu;

- zadania na dobieranie – zdający łączy ze sobą podane elementy (np. do opisów, ilustracji, map, danych statystycznych dobiera odpowiadające im postaci, wydarzenia, pojęcia, daty).

Wśród zadań otwartych mogą wystąpić:

- zadania z luką – zdający uzupełnia zdania, fragmenty tekstu, wstawiając odpowiednie słowo, wyrażenie, zdanie, oznaczenie itp.;
- zadania krótkiej odpowiedzi – zdający formułuje odpowiedź w formie jednego lub kilku wyrazów bądź zdań;
- zadania rozszerzonej odpowiedzi, w których zdający redaguje dłuższą, spójną wypowiedź na określony temat.

W arkuszu egzaminacyjnym obok numeru każdego zadania podano maksymalną liczbę punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie.

III.4. Zasady rozwiązywania i zapisu rozwiązań

Zdający rozwiązuje zadania bezpośrednio w arkuszu egzaminacyjnym.

Ostatnia strona arkusza egzaminacyjnego jest przeznaczona na brudnopis.

III.5. Zasady sprawdzania i oceniania arkusza egzaminacyjnego

Za organizację procesu sprawdzania i oceniania arkuszy egzaminacyjnych odpowiadają okręgowe komisje egzaminacyjne. Rozwiązania zadań przez zdających sprawdzają i oceniają zewnętrzni egzaminatorzy powoływani przez dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Rozwiązania zadań oceniane są przez egzaminatorów na podstawie szczegółowych kryteriów jednolitych w całym kraju.

Ocenie podlegają tylko te fragmenty pracy, które dotyczą pytań/poleceń. Komentarze, nawet poprawne, wykraczające poza zakres pytań/poleceń, nie podlegają ocenie.

W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech, danych itp.), niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.

Jeśli w zadaniu krótkiej odpowiedzi, oprócz poprawnej odpowiedzi, dodatkowo podano odpowiedź (informację) błędną, sprzeczną z odpowiedzią poprawną, za rozwiązanie zadania nie przyznaje się punktów.

Zadania rozszerzonej odpowiedzi oceniane są w odniesieniu do kryteriów podanych w poleceniu oraz modelu oceniania.

Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.

Zadania egzaminacyjne ujęte w arkuszach egzaminacyjnych są oceniane w skali punktowej.

Wyniki egzaminów eksternistycznych z poszczególnych przedmiotów są wyrażane w stopniach według skali stopni szkolnych – od 1 do 6. Przeliczenia liczby punktów uzyskanych na egzaminie eksternistycznym z danego przedmiotu na stopień szkolny dokonuje się w następujący sposób:

- stopień celujący (6) – od 93% do 100% punktów;
- stopień bardzo dobry (5) – od 78% do 92% punktów;
- stopień dobry (4) – od 62% do 77% punktów;
- stopień dostateczny (3) – od 46% do 61% punktów;
- stopień dopuszczający (2) – od 30% do 45% punktów;
- stopień niedostateczny (1) – poniżej 30% punktów.

Wyniki egzaminów eksternistycznych z poszczególnych zajęć edukacyjnych ustala komisja okręgowa na podstawie liczby punktów przyznanych przez egzaminatorów sprawdzających i oceniających dany arkusz egzaminacyjny.

Zdający zdał egzamin eksternistyczny z danego przedmiotu, jeżeli uzyskał z tego egzaminu ocenę wyższą od niedostatecznej.

Wynik egzaminu – wyrażony w skali stopni szkolnych – odnotowuje się na świadectwie ukończenia szkoły wydawanym przez właściwą okręgową komisję egzaminacyjną.

IV PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

W tym rozdziale prezentujemy **przykładowy** arkusz egzaminacyjny. Zawiera on instrukcję dla zdającego oraz zestaw zadań egzaminacyjnych.

W rozdziale V informatora zamieszczono przykładowe odpowiedzi zdających, kryteria oceniania zadań oraz komentarze.

Arkusze zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny
© CKE 2013

PESEL (wpisuje zdający)

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

LWO-A1-153

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCE

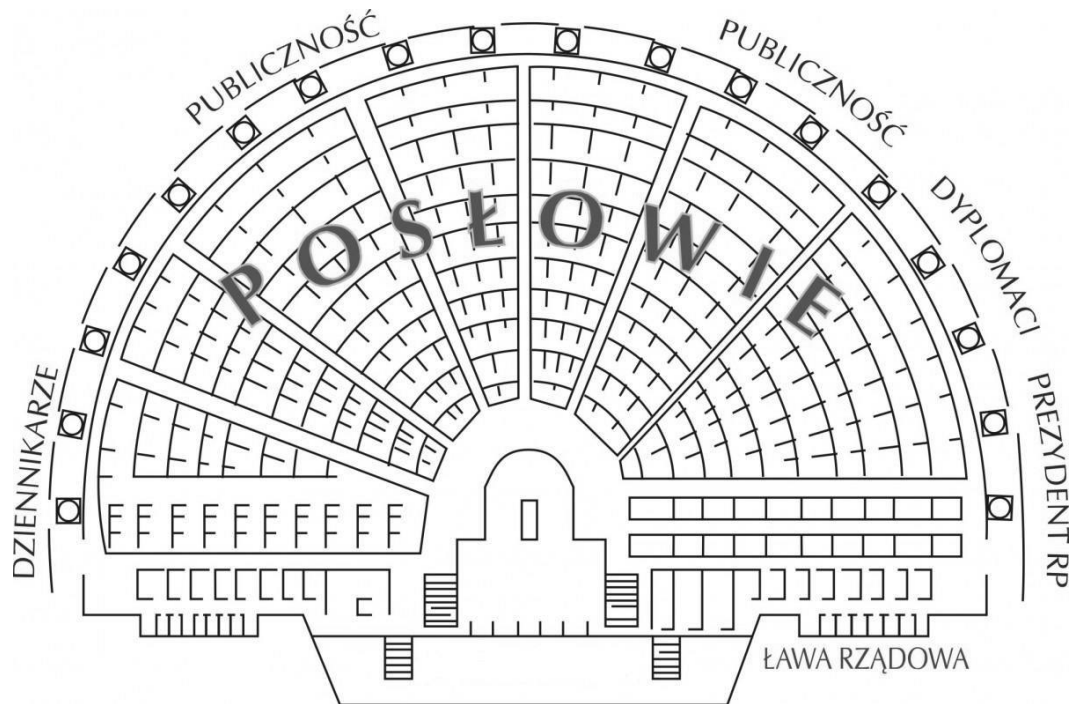
Czas pracy: 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron (zadania 1–16). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
6. Na karcie punktowania wpisz swój PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ⊙ i zaznacz właściwe. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
7. W przypadku stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań egzaminacyjnych lub zakłócania prawidłowego przebiegu egzaminu w sposób utrudniający pracę pozostałym osobom zdającym, przewodniczący zespołu nadzorującego przerywa i unieważnia egzamin eksternistyczny.

Życzymy powodzenia!

Ilustracja do zadania 1.

Na podstawie: www.ceo.org.pl

Zadanie 1. (4 pkt)

Uzupełnij tekst, wpisując brakujące informacje.

Na ilustracji przedstawiono salę obrad .....
(nazwa organu władzy)

Przedstawiony organ władzy składa się z ..... posłów, wybieranych na kadencję
(liczba)
trwającą ..... lata.
(liczba)

Obradom przedstawionego organu władzy przewodniczy .....
(nazwa funkcji)

Materiał do zadania 2.

PIZZERIA		Grajewo
tel. (086) 261 00		
NIP: 966-194-39-09		
14-04-2014		W120779
PARAGON FISKALNY		
DOWOZ.....	1.000*2.50	2.50A
10P14 WIEJSKA GROSSO	1.000*23.90	23.90B
Razem:		26.40
SP.OP.A	2.50 PTU 23.00%	0.47
SP.OP.B:	23.90 PTU 8.00%	1.77
Suma PTU:		2.24
Suma:		26.40
F118520 #184 Ob.2		16:01
AGV 08137404		
Do zapłaty:		26.40
Gotówka F.p. GOTÓWKA:		26.40
Nr Sys.:	TR.88853,KW.1	UL UL.W

Zadanie 2. (2 pkt)

2.1. Podkreśl kwotę podatku VAT należną za pizzę.

- A. 0,47 zł
- B. 1,77 zł
- C. 2,24 zł
- D. 2,50 zł

2.2. Podaj kwotę, którą opodatkowano podstawową stawką podatku VAT w Polsce.

.....

Ilustracje do zadania 3.

Źródła: <https://mazowieckie.pl/>; <http://wyrobieniepaszportu.pl/>

Zadanie 3. (1 pkt)

Podaj nazwę organu administracji publicznej, który wydaje dokument przedstawiony na obu ilustracjach.

.....

Zadanie 4. (1 pkt)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich przysługuje osobie, która ukończyła

- A. 18 lat.
- B. 21 lat.
- C. 30 lat.
- D. 35 lat.

Materiały do zadania 5.

Został utworzony w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej w postaci elektronicznej. Składa się z witryn WWW, na których władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne udostępniają informacje publiczne wymagane przez polskie prawo.

Na podstawie: www.bip.gov.pl

Zadanie 5. (1 pkt)

Na podstawie analizy źródeł i własnej wiedzy rozwiń skrót BIP.

BIP – .....

Zadanie 6. (2 pkt)

Podaj rodzaj normy, która została złamana w przedstawionych sytuacjach.

6.1. Kierując samochodem, Ewa przekroczyła dozwoloną prędkość.

Norma .....

6.2. Adam notorycznie nie mówi swoim sąsiadom *dzień dobry*.

Norma .....

Teksty źródłowe do zadania 7.

Tekst 1. *Kodeks karny*

Rozdział I

Zasady odpowiedzialności karnej

Art. 1.

§ 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Źródło: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. 1997 nr 88, poz. 553 z późn. zm.

Tekst 2. *Kodeks postępowania karnego*

Dział I

Przepisy wstępne

Art. 5.

§ 1. Oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem.

§ 2. Wątpliwości, których nie usunięto w postępowaniu dowodowym, rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Źródło: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 1997 nr 89, poz. 555 z późn. zm.

Zadanie 7. (2 pkt)

7.1. Określ, który z podanych przepisów prawa potwierdza zasadę, iż *prawo nie działa wstecz*. Podaj nazwę kodeksu oraz numer właściwego artykułu i paragrafu.

.....

7.2. Podaj nazwę zasady prawa wynikającej z Art. 5. § 1. Kodeksu postępowania karnego.

.....

Tekst źródłowy do zadania 8.

Lublin, 13.12. 2009 r.

**Prokuratura Rejonowa
w Lublinie**

Ada Adamska
ul. Nowa 789
18-200 Lublin

(...)

Informuję o popełnieniu na moją szkodę kradzieży pieniędzy w kwocie 700 zł, w dniu 12 grudnia 2009 roku, na przystanku autobusowym w Lublinie przy ulicy Kosmowskiej, przez nieznaną sprawców, których jestem w stanie rozpoznać w przypadku okazania.

W związku z zaistniałą sytuacją wnoszę o wszczęcie postępowania przygotowawczego i podjęcie niezbędnych czynności dowodowych w celu ustalenia sprawców tego czynu.

Uzasadnienie

W dniu 12 grudnia około godziny 13.30 wyszłam z domu na przystanek (...) Na przystanku nie było nikogo oprócz mnie i dwóch mężczyzn. Zanim podjechał autobus, jeden z nich podszedł do mnie z przodu, drugi z tyłu, zanim zdążyłam zareagować, już miałam uciętą pasek od torebki, w której miałam portfel z pieniędzmi. (...)

Ada Adamska

Na podstawie: www.skutecznyadwokat.pl/

Zadanie 8. (2 pkt)

8.1. Podaj nazwę przedstawionego rodzaju pisma.

.....

8.2. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

W przedstawionej sprawie Ada Adamska jest

- A. pozwaną.
- B. oskarżoną.
- C. podejrzaną.
- D. pokrzywdzoną.

Zadanie 9. (2 pkt)

Wskaż dwa ustawowe uprawnienia straży gminnej/miejskiej, wstawiając w odpowiednie miejsce tabeli znak X.

Uprawnienia	Znak X
Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.	
Konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.	
Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.	
Ochrona obiektów komunalnych i urzędzeń użyteczności publicznej.	
Gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych.	

Źródła: Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, Dz.U. 1990 nr 30, poz. 179 z późn. zm.
Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o strażach gminnych, Dz.U. 1997 nr 123, poz. 779 z późn. zm.

Zadanie 10. (3 pkt)

Określ, które zdania dotyczące sprzedaży alkoholu w Polsce są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

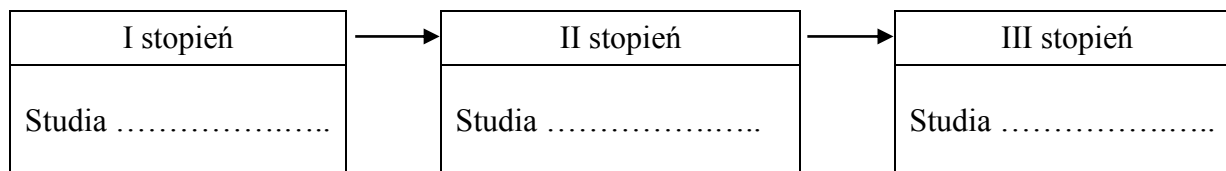
Zdania	Prawda / Falsz
Zabrania się sprzedaży alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości.	
Zabrania się sprzedaży alkoholu na kredyt lub pod zastaw.	
Zabrania się sprzedaży alkoholu osobom do lat 19.	

Na podstawie: Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, Dz.U. 1982 nr 36, poz. 230 z późn. zm.

Zadanie 11. (3 pkt)

Uzupełnij schemat przedstawiający etapy kształcenia na poziomie wyższym, zgodne z Europejskim Systemem Szkolnictwa Wyższego. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

magisterskie   licencjackie/inżynierskie   podyplomowe   doktoranckie

Zadanie 12. (3 pkt)

Każdemu opisowi przyporządkuj właściwą nazwę cechy praw człowieka. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

niezbywalne przyrodzone indywidualne powszechne

Opis	Cecha
Przysługują wszystkim ludziom, bez względu na przynależność rasową, państwową, wyznaniową lub inną.	
Żaden człowiek nie może się zrzec przysługujących mu praw i wolności na rzecz innych osób lub instytucji.	
Każdy człowiek nabywa je z chwilą urodzenia (niektóre z chwilą poczęcia), niezależnie od woli czy decyzji władzy.	

Tekst źródłowy do zadania 13.

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (fragment)

Art. 208.

1. (...) stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.

Art. 209.

1. (...) jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu, na 5 lat.

Zadanie 13. (1 pkt)

Podaj nazwę organu państwa, którego funkcję i sposób powoływania określają zamieszczone przepisy Konstytucji RP.

.....

Materiały do zadania 14.

Jest organem sądownictwa międzynarodowego właściwym do orzekania w sprawach dotyczących skarg na naruszenie praw zawartych w *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* oraz w jej protokołach dodatkowych. Został utworzony w 1959 roku, a jego siedziba mieści się w Strasburgu.

Źródło: www.msz.gov.pl

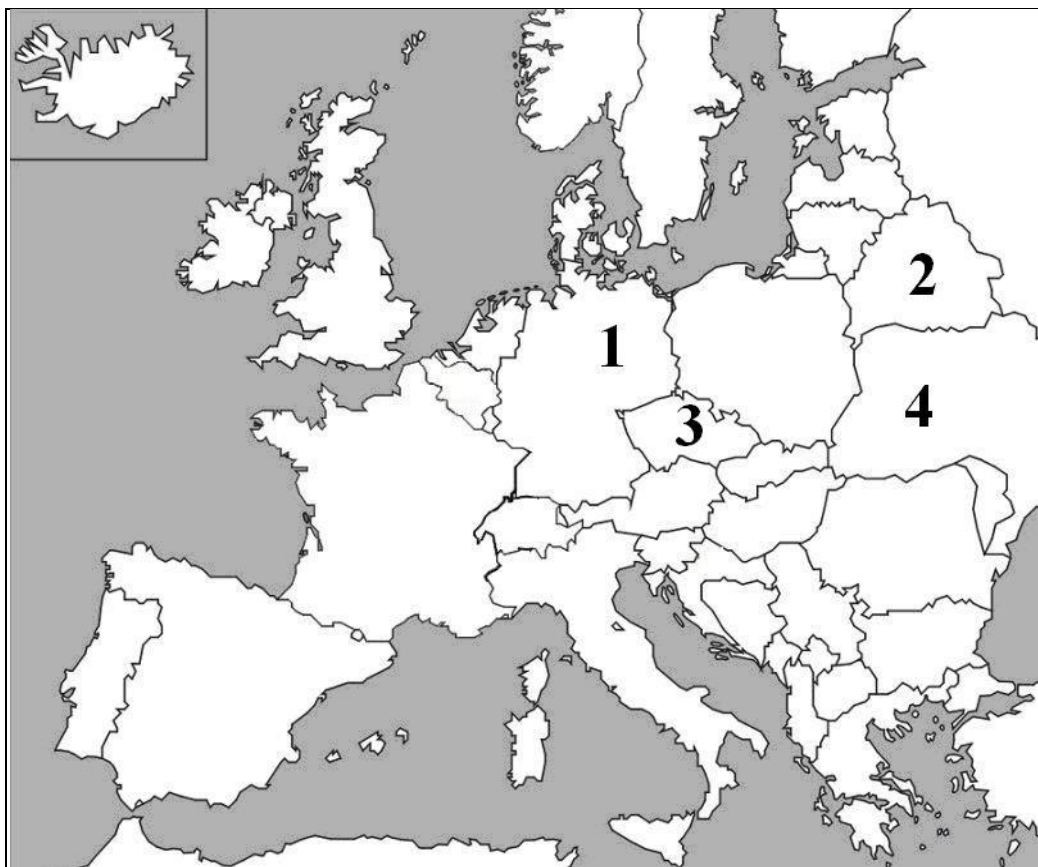
Zadanie 14. (1 pkt)

Podaj pełną polską nazwę organu sądownictwa międzynarodowego przedstawionego w źródłach.

.....

Materiały do zadania 15.

Mapa polityczna Europy (fragment)

Na podstawie: www.worldmap.pl

Sytuacja praw człowieka na świecie

Władze nadal stosują wobec dziennikarzy przepisy o „zniesławianiu prezydenta” lub „obrażaniu prezydenta”, aby zniechęcić ich do uzasadnionej krytyki władz państwowych. 21 czerwca 2012 r. Andrzej Poczobut został aresztowany w swoim mieszkaniu i oskarżony o zniesławienie prezydenta Aleksandra Łukaszenki w artykułach publikowanych w niezależnych mediach. Poczobut odsiadywał już trzyletni wyrok więzienia w zawieszeniu za ten sam zarzut związany z innymi artykułami prasowymi.

Na podstawie: *Roczny raport Amnesty International 2013. Sytuacja praw człowieka na świecie.*

Zadanie 15. (3 pkt)

15.1. Podaj nazwę państwa opisanego w tekście źródłowym oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

Nazwa państwa	Numer na mapie

15.2. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

W tekście źródłowym zostało opisane łamanie wolności

- A. słowa.
- B. od tortur.
- C. zgromadzeń.
- D. sumienia i wyznania.

Tekst źródłowy do zadania 16.

Misja szkolnictwa wyższego

Misją szkolnictwa wyższego jest przyczynianie się do podwyższania jakości życia Polaków przez tworzenie, poszerzanie i upowszechnianie wiedzy, kształtowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy ku pożytkowi indywidualnemu i ogólnemu oraz przez wpływ na podwyższanie jakości usług publicznych. Misją uczelni jest także rozwijanie powiązań krajowego środowiska akademickiego z globalną wspólnotą akademicką i intelektualną, a także z krajowym i regionalnym otoczeniem gospodarczym i społecznym. Osiągnięcia polskich uczonych powinny pozytywnie wpływać na wizerunek Polski na świecie.

Źródło: *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku – drugi wariant*, www.nauka.gov.pl

Zadanie 16. (9 pkt)

Dobra edukacja to...

Napisz przemówienie, w którym przedstawisz trzy cele, jakie powinno osiągać szkolnictwo wyższe w Polsce. Zaproponuj i uzasadnij działania, które umożliwiłyby ich osiągnięcie. W pracy odwołaj się do materiału źródłowego.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

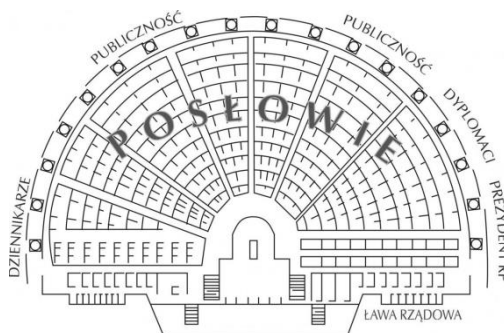
BRUDNOPIS

V PRZYKŁADOWE ROZWIĄZANIA ZADAŃ ZAMIESZCZONYCH W ARKUSZU EGZAMINACYJNYM I ICH OCENA

Uwaga:

Przykładowe wypowiedzi zdających są wiernymi cytatami z arkuszy egzaminacyjnych i mogą zawierać błędy.

Ilustracja do zadania 1.

Na podstawie: www.ceo.org.pl

Zadanie 1. (4 pkt)

Uzupełnij tekst, wpisując brakujące informacje.

Na ilustracji przedstawiono salę obrad (*nazwa organu władzy*). Przedstawiony organ władzy składa się z (*liczba*) posłów, wybieranych na kadencję trwającą (*liczba*) lata. Obradom przedstawionego organu władzy przewodniczy (*nazwa funkcji*).

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
	Za rozwiązanie zadania 1. zdający może otrzymać łącznie 4 pkt – po 1 pkt za udzielenie każdej poprawnej odpowiedzi. Za brak odpowiedzi lub niepoprawną odpowiedź zdający nie uzyskuje punktu.
Sejm / Sejm RP	Po przeanalizowaniu informacji zawartych w źródle ikonograficznym (układ sali, osoby uczestniczące w posiedzeniach – posłowie) zdający rozpoznaje organ władzy.
460	Po właściwym rozpoznaniu organu władzy zdający podaje liczbę posłów w Sejmie RP. Liczba ta wynika z przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r.
4	Po właściwym rozpoznaniu organu władzy zdający określa kadencję (czteroletnią), na jaką wybierani są posłowie. Podobnie jak w przypadku liczby posłów, kadencje Sejmu RP zostały uregulowane przez przepisy Konstytucji RP.
Marszałek Sejmu	Ostatnią czynnością zdającego jest podanie nazwy funkcji osoby przewodniczącej obradom Sejmu RP.

Materiał do zadania 2.

PIZZERIA		Grajewo
tel. (086) 261 00		
NIP: 966-194-39-09		
14-04-2014	W120779	
PARAGON FISKALNY		
DOWOZ.....	1.000*2.50	2.50A
10P14 WIEJSKA GROSSO	1.000*23.90	23.90B
Razem:		26.40
SP.OP.A:	2.50 PTU 23.00%	0.47
SP.OP.B:	23.90 PTU 8.00%	1.77
Suma PTU:		2.24
Suma:		26.40
F118520 #184 Ob.2		16.01
AGV 08137404		
Do zapłaty:		26.40
Gotówka F.p.GOTÓWKA:		26.40
Nr Sys.:	TR. 88853, KW.1	UL UL.W

Zadanie 2. (2 pkt)

2.1. Podkreśl kwotę podatku VAT należną za pizzę.

- A. 0,47 zł   B. 1,77 zł   C. 2,24 zł   D. 2,50 zł

2.2. Podaj kwotę, którą opodatkowano podstawową stawką podatku VAT w Polsce.

Poprawne odpowiedzi		Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
2.1.	B. 1,77 zł	<p>Analizując paragon, zdający odszukuje podane kwoty należnego podatku VAT:</p> <p>SP.OP.A: 2.50 PTU 23.00% - 0,47 zł</p> <p>SP.OP.B: 23.90 PTU 8.00% - 1.77 zł</p> <p>Następnie ustala, która z podanych kwot podatku VAT została naliczona od wartości pizzy, a która od wartości dowozu (transportu). Zdający wskazuje kwotę 1,77 zł jako należny podatek VAT za pizzę.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za podkreślenie odpowiedzi B.</p>
2.2.	2,50 zł	<p>Zgodnie z Ustawą z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.) podstawowa stawka podatku VAT w 2014 r. wynosiła 23%. Zdający odnosi informacje zawarte na paragonie do własnej wiedzy, po czym odszukuje kwotę, którą opodatkowano taką właśnie stawką (2,50 zł), i wpisuje ją w wyznaczone miejsce.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za podanie poprawnej odpowiedzi.</p>

Ilustracje do zadania 3.

Źródła: <https://mazowieckie.pl/>; <http://wyrobieniepaszportu.pl/>

Zadanie 3. (1 pkt)

Podaj nazwę organu administracji publicznej, który wydaje dokument przedstawiony na obu ilustracjach.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Wojewoda	<p>Paszport wydaje wojewoda właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego osoby ubiegającej się o dokument paszportowy, a w razie braku takiego miejsca – wojewoda właściwy ze względu na ostatnie miejsce stałego pobytu tej osoby. Osobom zamieszkującym w Polsce, które nigdy nie posiadały zameldowania na terytorium kraju, ww. dokumenty paszportowe wydaje wojewoda właściwy według aktualnego miejsca pobytu.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za udzielenie prawidłowej odpowiedzi.</p>

Zadanie 4. (1 pkt)

Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

Bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach do rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich przysługuje osobie, która ukończyła

- A. 18 lat.
- B. 21 lat.
- C. 30 lat.
- D. 35 lat.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
A. 18 lat.	<p>Zgodnie z Ustawą z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks wyborczy (Dz.U. z 2011r. nr 21, poz. 112 z późn. zm.) bierne prawo wyborcze (prawo wybieralności) i czynne prawo wyborcze (prawo wybierania) w wyborach do rad gmin, powiatów i sejmików wojewódzkich przysługuje osobie, która ukończyła 18 lat.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za podkreślenie odpowiedzi A.</p>

Materiały do zadania 5.

Został utworzony w celu powszechnego udostępniania informacji publicznej w postaci elektronicznej. Składa się z witryn WWW, na których władze publiczne oraz inne podmioty wykonujące zadania publiczne udostępniają informacje publiczne wymagane przez polskie prawo.

Na podstawie: www.bip.gov.pl

Zadanie 5. (1 pkt)

Na podstawie analizy źródeł i własnej wiedzy rozwiń skrót BIP.

Poprawna odpowiedź	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązania
Biuletyn Informacji Publicznej	<p>W rozdziale II Konstytucji RP <i>Wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela</i> wskazano, że „obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. (...) Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów (...)”.</p> <p>W 2001 roku została uchwalona Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2001 r. Nr 112, poz. 1198 z późn. zm.). Ustawa ta, określając zakres przedmiotowy i podmiotowy dostępu do informacji publicznej, wskazała trzy tryby dostępu do takich informacji. Na pierwszym miejscu w ustawie wymieniono tryb ogłaszania informacji publicznych, w tym dokumentów urzędowych, w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP).</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 pkt za udzielenie poprawnej odpowiedzi.</p>

Zadanie 6. (2 pkt)

Podaj rodzaj normy, która została złamana w przedstawionych sytuacjach.

- 6.1. Kierując samochodem, Ewa przekroczyła dozwoloną prędkość.
- 6.2. Adam notorycznie nie mówi swoim sąsiadom *dzień dobry*.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
6.1. Norma prawna 6.2. Norma obyczajowa	<p>Po przeanalizowaniu informacji zawartych w opisach zdający rozpoznaje rodzaje norm, które zostały złamane. W pierwszym przypadku jest to norma prawna, czyli „reguła zachowania będąca częścią składową systemu prawa, zabezpieczona sankcją przymusu państwowego”². W drugim – norma obyczajowa będąca ustaloną i obowiązującą w danym środowisku społecznym regułą postępowania. Naruszenie norm obyczajowych, w przeciwieństwie do norm prawnych, nie jest karane przez prawo, lecz przez opinię publiczną i przez sankcję moralną.</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 pkt za udzielenie każdej poprawnej odpowiedzi.</p>

² <http://encyklopedia.pwn.pl/haslo/3948267/norma-prawna.html>

Teksty źródłowe do zadania 7.

Tekst 1. Kodeks karny

Rozdział I Zasady odpowiedzialności karnej

Art. 1.

§ 1. Odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia.

§ 2. Nie stanowi przestępstwa czyn zabroniony, którego społeczna szkodliwość jest znikoma.

§ 3. Nie popełnia przestępstwa sprawca czynu zabronionego, jeżeli nie można mu przypisać winy w czasie czynu.

Źródło: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny, Dz.U. 1997 nr 88, poz. 553 z późn. zm.

Tekst 2. Kodeks postępowania karnego

Dział I Przepisy wstępne

Art. 5.

§ 1. Oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem.

§ 2. Wątpliwości, których nie usunięto w postępowaniu dowodowym, rozstrzyga się na korzyść oskarżonego.

Źródło: Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego, Dz.U. 1997 nr 89, poz. 555 z późn. zm.

Zadanie 7. (2 pkt)

7.1. Określ, który z podanych przepisów prawa potwierdza zasadę, iż *prawo nie działa wstecz*. Podaj nazwę kodeksu oraz numer właściwego artykułu i paragrafu.

7.2. Podaj nazwę zasady prawa wynikającej z Art. 5. § 1. Kodeksu postępowania karnego.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
7.1. Kodeks karny Art. 1. § 1.	<p><i>Prawo nie działa wstecz</i> to jedna z podstawowych zasad prawa. Oznacza ona, że „odpowiedzialności karnej podlega ten tylko, kto popełnia czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia” (Art. 1. § 1. Kodeksu karnego).</p> <p>Zdający, jeżeli rozumie istotę zasady, potrafi ją wskazać w źródle normatywnym.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za udzielenie w pełni poprawnej odpowiedzi (nazwa kodeksu, nr artykułu, nr paragrafu).</p>
7.2. zasada domniemania niewinności <i>lub</i> domniemanie niewinności	<p>Zasada <i>domniemania niewinności</i> to kolejna z podstawowych zasad prawa. Jej istota polega na tym, że „oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki wina jego nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym wyrokiem” (Art. 5. § 1. Kodeksu postępowania karnego).</p> <p>Zdający, po przeanalizowaniu źródła normatywnego, powinien podać nazwę zasady.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za udzielenie w pełni poprawnej odpowiedzi.</p>

Tekst źródłowy do zadania 8.

Lublin, 13.12. 2009 r.

**Prokuratura Rejonowa
w Lublinie**

Ada Adamska
ul. Nowa 789
18-200 Lublin

(...)

Informuję o popełnieniu na moją szkodę kradzieży pieniędzy w kwocie 700 zł, w dniu 12 grudnia 2009 roku, na przystanku autobusowym w Lublinie przy ulicy Kosmowskiej, przez nieznanymi sprawców, których jestem w stanie rozpoznać w przypadku okazania.

W związku z zaistniałą sytuacją wnoszę o wszczęcie postępowania przygotowawczego i podjęcie niezbędnych czynności dowodowych w celu ustalenia sprawców tego czynu.

Uzasadnienie

W dniu 12 grudnia około godziny 13.30 wyszłam z domu na przystanek (...). Na przystanku nie było nikogo oprócz mnie i dwóch mężczyzn. Zanim podjechał autobus, jeden z nich podszedł do mnie z przodu, drugi z tyłu, zanim zdążyłam zareagować, już miałam ucięty pasek od torebki, w której miałam portfel z pieniędzmi. (...)

Ada Adamska

Na podstawie: www.skutecznyadwokat.pl/

Zadanie 8. (2 pkt)

8.1. Podaj nazwę przedstawionego rodzaju pisma.

8.2. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

W przedstawionej sprawie Ada Adamska jest

A. pozwaną. B. oskarżoną. C. podejrzaną. D. pokrzywdzoną.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
8.1. <i>Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa</i>	Zgodnie z Art. 304 § 1 Kodeksu postępowania karnego „każdy dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuratora lub Policję”. Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa można złożyć w formie pisemnej lub w formie ustnej. Poprawna nazwa pisma to: <i>Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa</i> . Zdający może też użyć nazwy zwyczajowej: <i>Zawiadomienie o przestępstwie</i> . Zdający otrzymuje 1 pkt za podanie poprawnej odpowiedzi.

8.2. D.	<p>Art. 49. § 1 Kodeksu postępowania karnego mówi, że „pokrzywdzonym jest osoba fizyczna lub prawna, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo”.</p> <p>Po odniesieniu informacji zawartych w piśmie do własnej wiedzy zdający wskazuje status, jaki uzyska osoba składająca zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Ze źródła wynika jednoznacznie, że Ada Adamska jest osobą pokrzywdzoną.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za podkreślenie odpowiedzi D.</p>
---------	---

Zadanie 9. (2 pkt)

Wskaż dwa ustawowe uprawnienia straży gminnej/miejskiej, wstawiając w odpowiednie miejsce tabeli znak X.

Poprawne odpowiedzi		Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
Uprawnienia	Znak X	<p>W zadaniu wymieniono uprawnienia Policji i straży gminnej. Zadaniem zdającego jest wskazanie tych uprawnień, które są ustawowymi kompetencjami straży gminnej. W przedstawionych przykładach są to zadania ukierunkowane tylko na potrzeby gminy.</p> <p>Najczęstszym błędem popełnianym przez zdających było wskazywanie tylko jednego uprawnienia straży gminnej.</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 pkt za udzielenie każdej poprawnej odpowiedzi – łącznie 2 pkt.</p> <p>Zdający otrzymuje 0 pkt w sytuacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niewskazania odpowiedzi; – wskazania dwóch nieprawidłowych odpowiedzi; – wskazania więcej niż dwóch odpowiedzi.
Inicjowanie i organizowanie działań mających na celu zapobieganie popełnianiu przestępstw i wykroczeń oraz zjawiskom kryminogennym.		
Konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych dla potrzeb gminy.	X	
Wykrywanie przestępstw i wykroczeń oraz ściganie ich sprawców.		
Ochrona obiektów komunalnych i urządzeń użyteczności publicznej.	X	
Gromadzenie, przetwarzanie i przekazywanie informacji kryminalnych.		

Zadanie 10. (3 pkt)

Określ, które zdania dotyczące sprzedaży alkoholu w Polsce są prawdziwe, a które fałszywe, wpisując w odpowiednie miejsca tabeli *Prawda* (zdanie prawdziwe) lub *Falsz* (zdanie fałszywe).

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
<p>Zdający otrzymuje po 1 pkt za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi – łącznie 3 pkt.</p> <p>Zdający otrzymuje 0 pkt w sytuacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – braku odpowiedzi; – wpisania dwóch odpowiedzi w jednym polu; – wpisania trzech nieprawidłowych odpowiedzi. 	

Zabrania się sprzedaży alkoholu osobom, których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości.	Prawda	Są to zdania prawdziwe. Art. 15. 1. Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa, komu i w jakich sytuacjach zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych. Zakaz ten obejmuje osoby, „których zachowanie wskazuje, że znajdują się w stanie nietrzeźwości”, jak również dotyczy sprzedaży „na kredyt lub pod zastaw”.
Zabrania się sprzedaży alkoholu na kredyt lub pod zastaw.	Prawda	
Zabrania się sprzedaży alkoholu osobom do lat 19	Falsz	Jest to zdanie fałszywe, ponieważ Art. 15. 1. Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi zabrania sprzedaży alkoholu osobom do lat 18, a nie 19.

Zadanie 11. (3 pkt)

Uzupełnij schemat przedstawiający etapy kształcenia na poziomie wyższym, zgodnie z Europejskim Systemem Szkolnictwa Wyższego. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

magisterskie, licencjackie/inżynierskie, podyplomowe, doktoranckie

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
<ul style="list-style-type: none"> ▪ I stopień: studia licencjackie/ inżynierskie ▪ II stopień: studia magisterskie ▪ III stopień: studia doktoranckie 	<p>Podstawą prawną powstania Europejskiego Systemu Szkolnictwa Wyższego jest deklaracja bolońska z 19 czerwca 1999 r. Jednym z podstawowych celów procesu bolońskiego stało się przybliżenie rozbieżnych systemów szkolnictwa wyższego do systemów opartych na trzech cyklach, dzięki którym student może osiągnąć następujące stopnie: licencjacki, magisterski, doktorancki.</p> <p>Zadaniem zdającego jest właściwe uporządkowanie etapów kształcenia na poziomie wyższym.</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 pkt za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi – łącznie 3 pkt.</p> <p>Zdający otrzymuje 0 pkt w sytuacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – braku odpowiedzi; – wpisania dwóch odpowiedzi w jednym polu; – wpisania trzech nieprawidłowych odpowiedzi.

Zadanie 12. (3 pkt)

Każdemu opisowi przyporządkuj właściwą nazwę cechy praw człowieka. Odpowiedzi wybierz spośród podanych.

niezbywalne przyrodzone indywidualne powszechne

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
Przysługują wszystkim ludziom, bez względu na przynależność rasową, państwową, wyznaniową lub inną – powszechne	Prawa człowieka to prawa przysługujące każdemu człowiekowi z tej racji, że jest człowiekiem ³ . Zadaniem zdającego było przyporządkowanie podanemu opisowi właściwej cechy. Zdający otrzymuje po 1 pkt za podanie każdej prawidłowej odpowiedzi – łącznie 3 pkt. Zdający otrzymuje 0 pkt w sytuacji: – braku odpowiedzi; – wpisania dwóch odpowiedzi w jednym polu; – wpisania trzech nieprawidłowych odpowiedzi.
Żaden człowiek nie może się zrzec przysługujących mu praw i wolności na rzecz innych osób lub instytucji – niezbywalne	
Każdy człowiek nabywa je z chwilą urodzenia (niektóre z chwilą poczęcia), niezależnie od woli czy decyzji władz – przyrodzone	

Tekst źródłowy do zadania 13.

Konstytucja RP z 2 kwietnia 1997 r. (fragment)

Art. 208.

1. (...) stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.

Art. 209.

1. (...) jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu, na 5 lat.

Zadanie 13. (1 pkt)

Podaj nazwę organu państwa, którego funkcję i sposób powoływania określają zamieszczone przepisy Konstytucji RP.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
Rzecznik Praw Obywatelskich	Po przeanalizowaniu informacji zawartych w podanym fragmencie Konstytucji zdający powinien podać pełną nazwę naczelnego organu państwa, którego funkcja została opisana w źródle. Zdający otrzymuje 1 pkt za udzielenie pełnej i poprawnej odpowiedzi. Najczęstsze błędy popełniane przez zdających to: – podawanie niepełnej nazwy urzędu; – wpisywanie skrótu (polecenie wymaga podania pełnej nazwy urzędu).

³ Szerzej zob.: M. Piechowiak, *Filozofia praw człowieka. Prawa człowieka w świetle ich międzynarodowej ochrony*, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1999.

Materiały do zadania 14.

Jest organem sądownictwa międzynarodowego właściwym do orzekania w sprawach dotyczących skarg na naruszenie praw zawartych w *Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności* oraz w jej protokołach dodatkowych. Został utworzony w 1959 roku, a jego siedziba mieści się w Strasburgu.

Źródło: www.msz.gov.pl

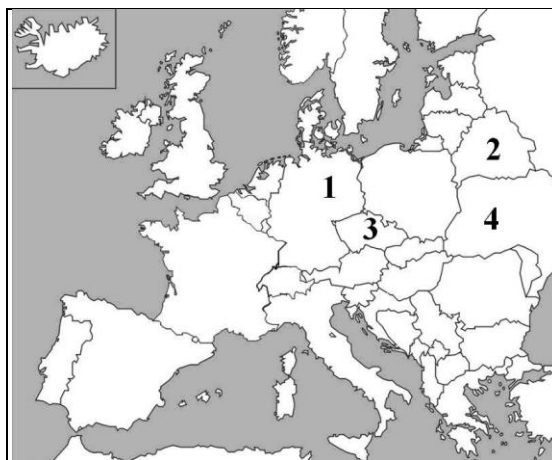
Zadanie 14. (1 pkt)

Podaj pełną polską nazwę organu sądownictwa międzynarodowego przedstawionego w źródłach.

Poprawne odpowiedzi	Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
Europejski Trybunał Praw Człowieka	<p>Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu jest organem sądownictwa międzynarodowego, właściwym do orzekania w sprawach dotyczących naruszenia praw człowieka zapisanych w Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Europejskiej konwencji praw człowieka) i protokołach dodatkowych do niej.⁴</p> <p>Zdający powinien udzielić właściwej odpowiedzi na podstawie dwóch rodzajów źródeł (ilustracja i tekst).</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za udzielenie pełnej i prawidłowej odpowiedzi.</p> <p>Najczęstsze błędy popełniane przez zdających to:</p> <ul style="list-style-type: none"> – podanie niepełnej nazwy urzędu; – podanie częściowo poprawnej nazwy; – wpisywanie skrótu (polecenie wymaga podania pełnej nazwy instytucji).

Materiały źródłowe do zadania 15.

Mapa polityczna Europy (fragment)

Na podstawie: www.worldmap.pl

⁴ Na podstawie: <http://www.twojaeuropa.pl/833/europejski-trybunal-praw-czlowieka-historia-i-kompetencje>

Sytuacja praw człowieka na świecie

Władze nadal stosują wobec dziennikarzy przepisy o „zniesławianiu prezydenta” lub „obrażaniu prezydenta”, aby zniechęcić ich do uzasadnionej krytyki władz państwowych. 21 czerwca 2012 r. Andrzej Poczobut został aresztowany w swoim mieszkaniu i oskarżony o zniesławienie prezydenta Aleksandra Łukaszenki w artykułach publikowanych w niezależnych mediach. Poczobut odsiadywał już trzyletni wyrok więzienia w zawieszeniu za ten sam zarzut związany z innymi artykułami prasowymi.

Na podstawie: *Roczny raport Amnesty International 2013. Sytuacja praw człowieka na świecie.*

Zadanie 15. (3 pkt)

15.1. Podaj nazwę państwa opisanego w tekście źródłowym oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

15.2. Podkreśl poprawne dokończenie zdania.

W tekście źródłowym zostało opisane łamanie wolności

- A. słowa.
- B. od tortur.
- C. zgromadzeń.
- D. sumienia i wyznania.

Poprawne odpowiedzi		Komentarz do zadania. Ocena rozwiązań
15.1.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Białoruś ▪ nr 2 	<p>Amnesty International jest organizacją działającą na rzecz praw człowieka. Na podstawie fragmentu raportu Amnesty International z 2013 roku zdający powinien rozpoznać państwo, w którym doszło do opisanych przypadków łamania praw człowieka. Następnie, rozpoznać państwo na mapie politycznej Europy i wpisać przyporządkowany mu numer w wyznaczone miejsce w tabeli.</p> <p>Zdający otrzymuje po 1 pkt za podanie nazwy państwa oraz numeru, którym oznaczono je na mapie.</p> <p>Najczęstszym błędem popełnianym przez zdających była niespójność odpowiedzi, np. podanie poprawnej nazwy państwa, ale niepoprawnego numeru oznaczenia na mapie.</p>
15.2.	A.	<p>Po odniesieniu informacji zawartych w opisie do własnej wiedzy zdający powinien wskazać prawo człowieka, które zostało złamane.</p> <p>Zdający otrzymuje 1 pkt za podkreślenie odpowiedzi A.</p>

Tekst źródłowy do zadania 16.

Misja szkolnictwa wyższego

Misją szkolnictwa wyższego jest przyczynianie się do podwyższania jakości życia Polaków przez tworzenie, poszerzanie i upowszechnianie wiedzy, kształtowanie umiejętności wykorzystywania wiedzy ku pożytkowi indywidualnemu i ogólnemu oraz przez wpływ na podwyższanie jakości usług publicznych. Misją uczelni jest także rozwijanie powiązań krajowego środowiska akademickiego z globalną wspólnotą akademicką i intelektualną, a także z krajowym i regionalnym otoczeniem gospodarczym i społecznym. Osiągnięcia polskich uczonych powinny pozytywnie wpływać na wizerunek Polski na świecie.

Źródło: *Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego w Polsce do 2020 roku – drugi wariant*, www.nauka.gov.pl

Zadanie 16. (9 pkt)

Dobra edukacja to...

Napisz przemówienie, w którym przedstawisz trzy cele, jakie powinno osiągać szkolnictwo wyższe w Polsce. Zaproponuj i uzasadnij działania, które umożliwiłyby ich osiągnięcie. W pracy odwołaj się do materiału źródłowego.

Komentarz do zadania
Aby poprawnie rozwiązać zadanie, zdający powinien wykazać się umiejętnością analizy i tworzenia informacji w formie wystąpienia publicznego dotyczącego wskazanego problemu. Zdający powinien również wykazać się umiejętnością wykorzystania informacji potrzebnych do zaplanowania dalszej nauki i kariery zawodowej. Powinien więc napisać przemówienie, w którym przedstawi trzy cele, jakie powinna osiągać edukacja na poziomie wyższym. Powinien również zaproponować i uzasadnić działania, które umożliwiłyby osiągnięcie zaproponowanych celów. W pracy powinien odwołać się do materiału źródłowego.
Ocena rozwiązania zadania
Zdający otrzymuje: <ul style="list-style-type: none"> ▪ 3 pkt za przedstawienie trzech celów, jakie powinna osiągać dobra edukacja – po 1 pkt za każdy przedstawiony cel; ▪ 3 pkt za propozycję i uzasadnienie działań, które umożliwią osiągnięcie zaproponowanych celów – po 1 pkt za każdą propozycję z uzasadnieniem; ▪ 1 pkt za właściwą formę pracy (przemówienie); ▪ 1 pkt za odwołanie się we właściwym kontekście do źródła; ▪ 1 pkt za właściwą strukturę/kompozycję pracy (treść przedstawiona w sposób przemyślany, spójny i logiczny) i poprawny język wypowiedzi. Maksymalnie można uzyskać 9 pkt.
Rozwiązanie zdającego A*
Drodzy Słuchacze!
Współczesny świat wymaga od ludzi coraz większej wiedzy. Podstawowym sposobem jej zdobywania jest edukacja. Jednym z najważniejszych jej etapów jest szkolnictwo wyższe. Powstaje więc pytanie, jaka powinna być dobra edukacja?
Jest to ostatni etap edukacji, w którym zdobywamy już zawód. Wobec tego jednym

z najważniejszych jej celów powinno być odpowiednie przygotowanie młodych ludzi do wymogów rynku pracy. Powinni być kompetentni w zawodach, które zdobywają. Jak to osiągnąć? Szkoły wyższe bardzo często kształcą osoby bezrobotne, w zawodach, na które nie ma zapotrzebowania na rynku pracy! Powinny więc lepiej współpracować z pracodawcami i przygotowywać w zawodach, które pozwolą później znaleźć pracę. Każda uczelnia powinna również opracować wspólnie z władzami regionalnymi, otoczeniem społecznym i gospodarczym program rozwoju, który uwzględni potrzeby rynku pracy i wymogi współczesnej cywilizacji! Uczelnie kształciłyby fachowców potrzebnych na rynku pracy. Potwierdzeniem tych umiejętności powinien być niezależny od uczelni egzamin państwowy podobny do matury, tylko dużo trudniejszy. Na takim egzaminie zdający powinien wykazać się ponad 90% wiedzą i umiejętnościami w swoim zawodzie. Bo nie chciałbym mieszkać w domu zbudowanym przez inżyniera, który zna się na tym w 30%!

Kolejnym celem powinno być przygotowanie absolwenta do korzystania z nowoczesnych technologii. Absolwent szkoły wyższej powinien bez problemu korzystać z komputera, internetu itp. To właśnie w trakcie studiów młody człowiek powinien opanować te umiejętności kompleksowo i na najwyższym poziomie. Nie da się tego osiągnąć na kilkunastoletnich komputerach! Uczelnie powinny więc dostać więcej środków na zakup niezbędnych maszyn i urządzeń. To pozwoliłoby na wyposażenie szkół w najnowocześniejszy sprzęt i solidne przygotowanie do wymogów współczesnej gospodarki. Mogłyby też prowadzić różne badania we współpracy z firmami i już w trakcie studiów przygotowywać młodych ludzi do pracy w nowoczesnej gospodarce.

Trzecim celem powinno być nauczenie absolwenta wyższej uczelni umiejętności sprawnego funkcjonowania w społeczeństwie. Osoba taka powinna bez problemu uzupełnić różne pisma czy załatwić sprawy w każdym urzędzie. Uczelnie powinny więc wprowadzić do swoich programów więcej zajęć z przedmiotów przydatnych w życiu!

Widzimy więc, że edukacja to ważna sfera naszego życia, od której zależy nasza przyszłość. Należy więc o nią dbać!

Dziękuję za uwagę!

* W pracy zachowano oryginalną kompozycję i język.

Ocena rozwiązania zdającego A

Zdający prawidłowo przedstawił trzy cele, jakie powinna osiągać dobra edukacja na poziomie wyższym. Za tę część pracy otrzymuje 3 punkty.

Następnie zdający zaproponował i uzasadnił dwie propozycje zmian, które zwiększyłyby stopień osiągania wcześniej opisanych celów przez uczelnie wyższe. Za tę część pracy otrzymuje 2 punkty. Trzeciej propozycji zdający nie uzasadnił, więc nie otrzymuje punktu za ten element pracy.

Zdający nadał pracy właściwą formę (przemówienie), za co otrzymuje kolejny punkt.

W pracy zdający nie odwołał się do źródła, więc nie otrzymuje punktu za ten element.

W pracy występują liczne błędy językowe. Treść przedstawiono niespójnie. Dlatego zdający nie otrzymuje punktu za kryterium językowe.

Łącznie zdający A otrzymał za swoją propozycję przemówienia 6 punktów na 9 możliwych do uzyskania.